

Sygn. akt III PK 92/18

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. G.
przeciwko Zespołowi Szkół [...] w S.
o wypowiedzenie umowy o pracę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19
marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt IV Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 26 stycznia 2018 r. zmienił zaskarżony przez pozwanego Zespół Szkół [...] w S. (dalej jako Zespół) wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 31 października 2017 r., którym zasądzone od pozwanego Zespołu na rzecz powódki A. G. kwotę 14.456,04 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy w ten sposób, że powództwo oddalił oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 480 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Okręgowy w motywach orzeczenia podniósł, że Sąd pierwszej instancji z zebranego w sprawie materiału dowodowego wyciągnął nieprawidłowe wnioski rzutujące na treść zaskarżonego wyroku. Poza sporem pozostawało bowiem, że

w roku szkolnym 2016/2017 doszło do zmniejszenia liczby oddziałów, w tym do zmniejszenia liczby godzin matematyki i informatyki. W ocenie Sądu Okręgowego dokonany przez pozwany Zespół dobór pracowników do rozwiązania stosunku pracy był prawidłowy, a rozumowanie Sądu pierwszej instancji oparte było nie na założeniach arkusza organizacyjnego, ale na „założeniach, jakie życzyłaby sobie powódka”.

Powódka w całości zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego i apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. zarzucono naruszenie:

1) art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1969 ze zm., dalej jako ustawa o zwolnieniach grupowych), przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zasadne było wypowiedzenie umowy o pracę powódce w oparciu o kryteria stworzone przez pozwanego, podczas gdy kryteria te były wadliwe;

2) art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela w związku z art. 22 ust. 2 tej ustawy, przez ich niezastosowanie i rozwiązanie z nauczycielem mianowanym stosunku pracy, podczas gdy odpowiednie zmiany w arkuszu organizacyjnym pozwalały na stworzenie dla powódki pełnego etatu, a w skrajnej sytuacji ½ etatu, co pozwalało na zostawienie jej w zatrudnieniu;

3) art. 30 § 4 k.p., przez niewskazanie w oświadczeniu o rozwiązaniu stosunku pracy przyczyn wypowiedzenia, a w szczególności nie podania kryteriów doboru do zwolnienia, które legły u podstaw wypowiedzenia umowy o pracę właśnie temu pracownikowi;

4) art. 38 k.p. przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie, że w niniejszej sprawie nie zawiadomiono związku zawodowego, do którego należy powódka (tj. [...] NSZZ [...]) o zamiarze rozwiązania umowy o pracę i przyczynach tego stanu rzeczy;

5) art. 382 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c. i dokonanie przez Sąd drugiej instancji odmiennych ustaleń stanu faktycznego bez przeprowadzenia nawet częściowego postępowania dowodowego, podczas gdy nie było to dopuszczalne;

6) art. 391 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 387 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., przez nieustosunkowanie się Sądu drugiej instancji do podstawy materialnej wyroku ani też wszystkich zarzutów apelacji oraz niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, jakie fakty Sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a w tym przyczyn uzasadniających odmienną ustaleń faktycznych od ustaleń przyjętych przez Sąd pierwszej instancji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów dotycząca art. 382 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c. bowiem niektóre sądy przyjmują, iż nie można dokonać ustaleń faktycznych całkowicie odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji bez przeprowadzenia przynajmniej namiastki postępowania dowodowego zaś inne sądy przyjmują, iż taka możliwość istnieje. Ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji zmienił wyrok z niekorzyścią dla powódki, dokonując odmiennych ustaleń faktycznych, stosując wadliwe i niesprawiedliwe kryteria doboru do zwolnienia, sporządzając uzasadnienie wyroku bez jego podstawy materialnej, jak i bez odniesienia się do zarzutów apelacji, a także wbrew wszelkim zasadom, o jakich mówi art. 328 § 2 k.p.c. Niewątpliwie Sąd drugiej instancji odmiennie ustalił stan faktyczny, niż to przyjął Sąd pierwszej instancji, podczas gdy ustalenia Sądu pierwszej instancji znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, a Sąd pierwszej instancji nie przekroczył określonych ram swobodnej oceny dowodów.

O oczywistości skargi kasacyjnej świadczy też naruszenie prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego też nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

W rozpoznawanej sprawie skarżąca powołała się na przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c., wskazując, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 382 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c. oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Taka sytuacja wymaga już na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi, a można wręcz stwierdzić, że jest błędem logicznym (por. postanowienia: z dnia 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, niepublikowane; z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990; z dnia 23 marca 2012 r., I CSK 497/11, LEX nr 1288609; z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355; z dnia 15 października 2015 r., I PK 3/15, LEX nr 2021593).

Niezależnie od tego zauważyć trzeba, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu

na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122). Ponadto nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Wymogu tego nie spełnia skarżąca ograniczając się jedynie do stwierdzenia, że potrzeba wykładni art. 382 k.p.c. wynika z tego, iż „niektóre sądy przyjmują, iż nie można dokonać ustaleń faktycznych całkowicie odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji bez przeprowadzenia przynajmniej namiastki postępowania dowodowego zaś inne sądy przyjmują, iż taka możliwość istnieje”. Skarżąca zdaje się nie dostrzegać, że kwestia ta została wyjaśniona przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) mającej moc zasady prawnej, w której przyjęto, że sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania.

Jeżeli zaś przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860).

W skardze kasacyjnej nie ma uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania w powyższym rozumieniu, ponieważ skarżąca oczywistą zasadność skargi upatruje w dokonaniu odmiennych ustaleń faktycznych z przekroczeniem określonych ram swobodnej oceny dowodów. Natomiast skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, którymi Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., I UK 410/13, LEX nr 1646933). Z tego względu w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalna jest polemika ze stanem faktycznym. Ustawodawca wyraźnie uregulował, że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Oznacza to, że kwestie, dotyczące ustalonych faktów, nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r., II UK 158/14, LEX nr 1768887 i powołane tam orzeczenia).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).